

Првэзэ КОММУНИСТ

МАРИЙ АССР ВЭРХОВНЫЙ СОВЭТЫШ САЙЛЫМЭ КЭЧЭ НЭРГЭН

Марий АССР Исполнительный Комитет Президиумын
1938 ий 22 апрэлыштэ пунчалмыжэ

Марий Автономный Совет Социалистический Рэспублик Совет-шамыч Чрезвычайнэ XI Сйэздын пунчалжэ почэш, Марий АССР Вэрховный Советыш сайлымэ кэчым сайламыш срок дэч кок тылзэ ончыч да паша ыштыдымэ кэчын установитлымэ нэргэн „Марий АССР Вэрховный Советыш сайлымэ нэргэн Положэнын“ 61 статьяжэ почэш Марий АССР Исполнительный Комитет Президиум ПУНЧАЛЭШ:

1. Марий АССР Вэрховный Советыш сайлымашым 1938 ий 26 ийунышэ назначитлаш.

2. Марий АССР Вэрховный Советыш сайлымэ избирательный кампаний туналмашым 1938 ий 26 апрэль гыч увэрташ.

3. Канымэ кэчым 24 ийуны гыч 26 ийуныш ку-сара.

Марий АССР Исполнительный Комитет председатэль—**БЫСТРЯКОВ.**

Марий АССР Исполнительный Комитет секретарь—**АЛЬШИНСКИЙ.**

БОЛЬШЭВИКЛА ПОЛШАШ

26. апрэлыштэ РСФСР да Марий АССР Вэрховный Советыш сайлашлан избирательный кампаний тунгалын.

РСФСР Вэрховный Советыш, тыгак Марий АССР Вэрховный Советыш сайлымаш 1938 ий 26 ийунышэ эртаралтэш. Тидэ кэчын Марий АССР—исэ шэмэр-шамыч шкеныштын 4 депутатштым РСФСР Вэрховный Советыш, 93 депутатштым Марий АССР Вэрховный Советыш сайлаш тунгалыт. 1938 ий 26 ийуны, 1937 ий 12 декабрь сэмынак, историйыш калык пайрэм лийын пура. 26 ийунышэ СССР-ысэ моло калык сэмынак марий калыкат РСФСР да Марий АССР Вэрховный Советыш сайлаш Ленин—Сталин партийлан мучашдымын преданнэ улмыжым адак ик кана ончыкта. Тидэ кэчын Марий АССР-ысэ шэмэр-шамыч шкэ йукуштым калыкын эн сай эргыжэ дэн удыржэ-шамычлан, коммунист дэн беспартийнэ блокын кандидатыштан пуат, РСФСР дэн Марий АССР Вэрховный Советыш сайлымаш—сэнаш лийдымэ куатлэ Сталинский Конституцийн торжэствожо лийын шога.

Избирательный кампанийыштэ ыштышаш Ленинский комсомолын задачыжэ—СССР Вэрховный Советыш сайлымэ годым илталалтшэ активност дэн опытым кумдан кучылташ. Избирательный кампанийым сэнгышаш дэнэ эртараш коммунистический партий дэн правительствылан большэвикла полшаш. Мэман рэспубликыштэ 1740 утла комсомолэ-агитаторшамыч пашам ыштат. Нинэ агитатор-шамыч коммунист дэн беспартийнэ блокым эшэ утларак пэнгы-дэмдышаш да коммунист дэн беспартийнэ блокын выдвигатлымэ кандидата-

тышт вэрч агитаций пашам виан ыштышаш улыт. ВЛКСМ райком-шамыч могырым агитатор-шамычлан кэчэ йэда эрэк полшэн шогыман.

Тидын дэнэ пырбак Сталинский Конституцийым, РСФСР дэн Марий АССР Конституций тунэмашым, РСФСР дэн Марий АССР Вэрховный Советыш сайлымэ положэний тунэмашым кумдан организавлаш кулэш. Тыгак избирательный списком сайын, правльнэ возымашым эскерыман да ты пашаштэ практически полшыман.

Кырен шалатымэ калык тушман да нунын кодшо косашт нэргэн ныгунамат мондыман огул. Троцкистско-бухаринский шпион, вредитель, буржуазный националист кашак советский органлашкэ шкеныштын йэныштым пурташ тыршат. Тэвэ ты шотышто чылалан пэшах писэ шинчан, революционный бдительностыан лийман.

Большевистский партий вуйлатымэ почэш комсомольский организаций-шамыч, комсомолэ-агитаторшамыч избирательный кампанийыштэ ыштышаш задаче-шамычым чаплын шуктат.

САИ ОРГАНИЗАТОР-ШАМЫЧ

Мари-Сола йал советыштэ (Шэрнур район) посна комсомолэ-шамыч РСФСР дэн Марий АССР Вэрховный Советыш сайлаш йамдылалтмаштэ активнын участвоватлат.

Тэвэ Мари-сола пэлэ кыдалаш школышто комсомолэ-агитаторшамыч Мамайэв В. В. „Ворошилов“ колхозышто агитаторлан ышта. Тудо тидэ колхозышто агитационно-массовый пашам сай шындын. РСФСР дэн Марий АССР Вэрховный Советыш сайлымэ по-

Сойузный дэн автономный республиклаштэ избирательный кампаний

Туркменский ССР Центральный Исполнительный Комитет Президиум Туркменский ССР Вэрховный Советыш сайлымашым 1938 ий 24 ийунылан назначитлэн.

Туркменский ССР Вэрховный Советыш сайлышашлан 226 избирательный округым ыштымэ.

* * *

Азербайджанский ССР Центральный Исполнительный Комитет Азербайджанский ССР Вэрховный Советыш сайлымашым 1938 ий 24 ийунылан назначитлэн. 24 апрэлыштэ избирательный кампаний тунгалын. 310 избирательный округ ышталтын, тыжэч Бакушто—78, Нахичеванский АССР-ыштэ—13, Нагорно-Карабахский автономный областыштэ—16.

* * *

Узбекский ССР Центральный Исполнительный Комитет Узбекский ССР Вэрховный Советыш сайлымашым 1938 ий 24 ийунылан назначитлэн. 24 апрэлыштэ избирательный кампаний тунгалын.

395 избирательный округым ыштымэ, тыжэч 13 округ Кара-Калпакский АССР-ыштэ.

* * *

Казахский ССР Центральный Исполнительный Комитет Президиум Казахский ССР Вэрховный Советыш сайлымашым 1938 ий 24 ийунылан назначитлэн. Обществэниэ организаций дэн шэмэр обществын 15 представителжэ составан Центральный Избирательный Комиссийым пэнгы-дэмдымэ.

Казахский ССР Вэрховный Советыш сайлымашлан 300 избирательный округым ыштымэ.

ложэнийым туныкташ кум кружокым организавлашмэ. Кажнэ кружокышто 8 заньятий гыч 24 заньатийым эртарэн. Кружокышко 102 избирательным турс шупшмо.

Тыгак „Карл - Маркс“ колхозышто агитатор комсомолэ Григорийэв И. агитаций пашам сай шындын. Чылажэ 9 заньатийым эртарэн. Кок кружок уло, кружокыш 65 избирательным турс шупшмо. Кок арналан ик кана пырдыж газетым луктын шога. Йаныш.

Комсомолэ-ударник ДОМИН М. Т. Гудовский Марбумкомбинатын варочный цэхыштыжэ диффузорщиклан пашам ышта.

Марий АССР Вэрховный Советыш сайлашлан Центральный Избирательный Комиссийым пэнгы-дэмдымэ нэргэн

Марий АССР Исполнительный Комитет Президиумын 1938 ий 22 апрэлыштэ пунчалмыжэ

„Марий АССР Вэрховный Советыш сайлымэ нэргэн Положэнын“ 32 да 33 статьяжэ-шамыч почэш Марий АССР Исполнительный Комитет Президиум пунчалэш:

Марий АССР Вэрховный Советыш сайлашлан Центральный Избирательный Комиссийым обществэниэ организаций да шэмэр обществэ-шамычын тыгай представителышт состав дэнэ утвэрдитлаш:

Центральный Избирательный Комиссий председатэль Пэкшэйэв Григорий Алксандрович—Марий АССР госучреждэнийласэ пашайэн-шамыч областной сойуз дэч.

Центральный Избирательный Комиссий председатэлын заместителжэ Кугэ-нэрова Серафима Николайэвна—Йошкар-Оласэ тунгалыш дэн кыдалаш школасэ пашайэн-шамыч профессиональный сойуз дэч.

Центральный Избирательный Комиссий секретарь Бахматов Георгий Димитрийэвич—Йошкар-Оласэ коммунистический организаций дэч.

Центральный Избирательный Комиссий членжэ-шамыч: Фуфыгина Антонина Николайэвна—Йури район,

Маркожтрэстысэ пашазэ дэн пашазэ удрамаш-шамыч дэч.

Толстова Анна Афанасийэвна—Марий Бумкомбинатысэ пашазэ да пашазэ удрамаш-шамыч дэч.

Мамайэва Мария Ивановна—Марий-Турек район, „У Вий“ колхозын колхозникшэ да колхозницажэ-шамыч дэч.

Шишкина Йэкатерина Васильэвна—Косолоп район коммунистический организаций дэч.

Ведерникова Антонина Максимовна—Йошкар-Оласэ Ленинский Коммунистический молодеж сойуз дэч.

Чэрнов Александр Владимирович—Марий-Турек район коммунистический организаций дэч.

Бастраков Андрей Тимофейэвич—Ронго район „Йошкар кэчэ“ колхозын колхозникшэ да колхозницажэ-шамыч дэч.

Андрейэв Сергей Никифорович—Кужэнэр район, МТС-ысэ тракторист, пашазэ да служышо-шамыч дэч.

Марий АССР Исполнительный Комитет председатэль—**Быстрыков.** Марий АССР Исполнительный Комитет секретарь—**Альшинский.**

Марий АССР Вэрховный Советыш сайлашлан округ-шамычым 2-шо могырышто ончо.

Марий АССР Вэрховный Советыш сайлашлан Марий АССР Исполнительный Комитэт Президиумын 1938 ий 22 апрельыштэ лукмо пунчалжэ почэш тыгай избирательный округ-шамыч ышталтыныт

Марий АССР Вэрховный Советыш сайлашлан Марий республик мучко чылажэ 93 избирательный округ-шамыч ышталтыныт.

- № 1. Йошкар-Ола центральный избирательный округ.
- № 2. Йошкар-Ола железно-дорожный избирательный округ.
- № 3. Йошкар-Ола городской избирательный округ.
- № 4. Йошкар-Ола сельский избирательный округ.
- № 5. Больше-Чигашевский избирательный округ.
- № 6. Арбанский избирательный округ.
- № 7. Цибикнурский избирательный округ.
- № 8. Шеклянурский избирательный округ.
- № 9. Кузнэцовский избирательный округ.
- № 10. Азановский избирательный округ.
- № 11. Русско-Кукморский избирательный округ.
- № 12. Сухоречский избирательный округ.
- № 13. Табашинский избирательный округ.
- № 14. Оршанский избирательный округ.
- № 15. Великопольский избирательный округ.
- № 16. Шулкинский избирательный округ.
- № 17. Чирковский избирательный округ.
- № 18. Пектубайевский избирательный округ.
- № 19. Дубовлянский избирательный округ.
- № 20. Ронгинский избирательный округ.
- № 21. Манан-Мучашский избирательный округ.
- № 22. Ургашский избирательный округ.
- № 23. Вэрхушнурский избирательный округ.
- № 24. Оршинский избирательный округ.
- № 25. Больше-Нурминский избирательный округ.
- № 26. Ново-Торйальский избирательный округ.
- № 27. Йошкар-Помашский избирательный округ.
- № 28. Куан-Помашский избирательный округ.
- № 29. Кукнурский избирательный округ.
- № 30. Казанский избирательный округ.
- № 31. Лоскутовский избирательный округ.
- № 32. Больше-Шокшемский избирательный округ.
- № 33. Лажйальский избирательный округ.
- № 34. Сэрнурский избирательный округ.
- № 35. Тумйу-Мучашский избирательный округ.
- № 36. Куженерский избирательный округ.
- № 37. Русско-Шойский избирательный округ.
- № 38. Йулэдурский избирательный округ.
- № 39. Лажмаринский избирательный округ.
- № 40. Зажижэмский избирательный округ.
- № 41. Косолаповский избирательный округ.
- № 42. Мари-Бильморский избирательный округ.
- № 43. Мари-Турекский избирательный округ.
- № 44. Йелкинский избирательный округ.
- № 45. Сэндинский избирательный округ.
- № 46. Хлебниковский избирательный округ.

- № 47. Карлыганский избирательный округ.
- № 48. Марийский избирательный округ.
- № 49. Илэтский избирательный округ.
- № 50. Параньгинский избирательный округ.
- № 51. Куйанковский избирательный округ.
- № 52. Ирмучашский избирательный округ.
- № 53. Моркинский избирательный округ.
- № 54. Шиньшинский избирательный округ.
- № 55. Алексеевский избирательный округ.
- № 56. Вэсшургинский избирательный округ.
- № 57. Кожлайерский избирательный округ.
- № 58. Шалинский избирательный округ.
- № 59. Аринский избирательный округ.
- № 60. Кужерский избирательный округ.
- № 61. Сотнурский избирательный округ.
- № 62. Пэтйальский избирательный округ.
- № 63. Нагоринский избирательный округ.
- № 64. Моркийальский избирательный округ.
- № 65. Звэниговский избирательный округ.
- № 66. Лопатинский избирательный округ.
- № 67. Лопатинский строительный избирательный округ.
- № 68. Лопатинский заводской избирательный округ.
- № 69. Помарский избирательный округ.
- № 70. Исмиэцкий избирательный округ.
- № 71. Красногорский избирательный округ.
- № 72. Кожла-Солинский избирательный округ.
- № 73. Кужмарский избирательный округ.
- № 74. Кокшамарский избирательный округ.
- № 75. Васинэевский избирательный округ.
- № 76. Кумьинский избирательный округ.
- № 77. Ардинский избирательный округ.
- № 78. Козмодэмьянский сельский избирательный округ.
- № 79. Козмодэмьянский Волжский избирательный округ.
- № 80. Козмодэмьянский городской избирательный округ.
- № 81. Троицко-Посадский избирательный округ.
- № 82. Красноволжский избирательный округ.
- № 83. Мало-Сундырский избирательный округ.
- № 84. Вилотовский избирательный округ.
- № 85. Йеласовский избирательный округ.
- № 86. Больше-Йунгинский избирательный округ.
- № 87. Вэршино-Сумский избирательный округ.
- № 88. Микрйаковский избирательный округ.
- № 89. Майдановский избирательный округ.
- № 90. Иуринский избирательный округ.
- № 91. Липовский избирательный округ.
- № 92. Маринский избирательный округ.
- № 93. Абросимовский избирательный округ.

Грузинский дэн Армэньский ССР-ыштэ предвыборный погынымаш-шамыч

Мэмнан кугу элын чыла ринонович Сталиным выдвигалыкшэ союзный дэн автономный республик-шамычын Вэрховный Советышкышт сайлаш кугун кумыл нолталташ дэнэ йамдылалтэш.

Грузинский дэн Армэньский ССР-ыштэ предвыборный погынымаш-шамыч лийэдат. Избиратель-шамыч республик Вэрховный Совет депутатышкыштын кандидатыштым выставляйт.

Батуми Главнэфть базыштэ 400 угла избиратель погынен. Первойак стахановец - слесарь Мельничук йолташ выступатлэн.

— 36 ий ожно, — маньэ тудо, — кугу Сталин батумский пашазэ-шамычын революционно кучедалмашыжым вигак вуйлатэн шогэн. Тудо мэмнан дэнэ кугыжан самодержавий вастарэш, шэмэр калыкым кумыл савырышэ-шамыч вастарэш революционно кучедалмаш знамым первой нолталын. Тудын мудро вуйлатымыжэ почэш мэ пийалан, йывыртмашан илышым сэнэн налын улына. Тэвэ молан Грузинский ССР дэн Аджарский АССР Вэрховный Совет депутатышкышт мэмнан первой кандидатналан мэ социалистический сэнгымаш-шамычын организаторжым, калык-шамычын кугу вождь Иосиф Виссарионович Сталиным выдвигатлэн.

РСФСР Вэрховный Советыш сайлаш 90 түжэм избирательный участкым ыштымэ

РСФСР Вэрховный Советыш да Российский Федераций составыш пурышо автономный республик-шамычын Вэрховный Советышкышт сайлымашым эртарашлан избирательный округлаштэ 90 түжэм нарэ участкэ ышталтэш. Тидэ

СССР Вэрховный Советыш сайлымэ годым РСФСР территорияштэ улмо деч икмынбарлан шукарак. Шуко у избирательный участкэ энэр флот судналаштэ, лесосплаваштэ, пойездлаштэ организоватлалтэш.

ИЗБИРАТЕЛЬНЫЙ КАМПАНИИ ТУНГАЛМЭ ЛҮМЭШ ЙОШКАР-ОЛАШТЭ МИТИНГ

Тэнтгэчэ 3 шагат кэчвалын Йошкар-Ола Йубилэй площадьыштэ пашазэ, служышо да студэнт-шамычын РСФСР дэн Марий АССР Вэрховный Советыш сайлаш йамдылалтмэ кампаний тунгалмэ лүмэш кугу митингышт лийын.

Митингым ВКП(б) Йошкар-Ола горком секретарь Клыонов йолташ почо.

Митингыштэ ВКП(б) Обком лүм дэнэ Бахматов йолташ о йлыш. Тудо РСФСР дэн Марий АССР Вэрховный Советыш сайлаш йамдылалтмын задаче-шамыч нэргэн, выборым кугу сэнгымаш дэнэ эртараш кылмым да тидэ бойэвой политический кампанийыштэ революционный бдительностьым адакат чот пусэмдаш кылмым ончыктыш.

Бахматов йолташ почэш Марий АССР Исполком да городской совет лүм дэнэ Румянцев йолташ о йлыш. Тудо избирательный кампанийым кугу сэн-

нымаш дэнэ эртараш, РСФСР дэн Марий АССР Вэрховный Советыш сайлымэ годым Ленин-Сталин партийлан эн преданнэ кандидат-шамыч вэрч голосоватлаш үжб.

Варажым Мэркулов йолташ Ленинский комсомол лүм дэнэ выступатлыш. Тыгак Макаров (Йошкар-Ола лесозаводыс пашазэ-стахановец), Ионов (типографийыс пашазэ-стахановка), Данилов (Лесотехнический Институтын доцентшэ) выступатлышт. Выступатлышэ-шамыч чыланат шушаш сайлымашым большэвик партий вуйлатымэ почэш кугу политически нолталташ дэнэ эртараш, революционный шижмашым вийандаш ужыч.

Митинг йэдинодушно резолюцийым приматлэн. Резолюцийым приматлымэкэ митинг оркестрын пролетарский гимнжым — «Интернационал» шоктымо дэнэ пэтырна.

КОМСОМОЛ ИЛЫШ

ЙОНГЫЛЫШЫМ
ТОРЛАТЭНА

ВЛКСМ Центральный Комитет 5. пленумы пунчалыштыжэ политик тунэмаштэ улшо ситыдымашым пытарымэ нэргэн пэш раш ончыктымо.

Пектубай районышто калык тушман Туруйэв политик тунэмашым йоршэш шалатэн ыльэ. Комсомол организаций йоршешат кушкын огыл.

Таче кэчылан Пектубай район комсомол организаций пашаштыжэ ик мынар сайэмаш койэш. Январь тылзэ гыч кызитсэ жап мартэн комсомол организаций 237 гыч 420 йэнгыш кушкын. Комсомолэц - шамычым чылаштымат политик тунэмаш дэнэ авалтымэ. Политикым тунэмаш район мучко 45 кружокым организаватлымэ. Нэсойузынй молодежлан 10 политграмот кружокым ыштымэ.

Но нинэ сэгымаш-шамыч улшо ситыдымашым лэвэдын огыт кэрт.

Политучобо дэнэ чыла комсомолэцым авалтымэ гынат, тунэмашым качествыжэ дэнэ нигузэат мокта-наш ок лий.

Лужбэляк пэлэ кыдалаш школ пэлэнсэ комсомол организацийш партий историй тунэмаш кружокым вуйлаташ Бусыгиным шогалтымэ ыльэ. Но тудо заньатийым йоршэш йамдылалтдэ эртарэн шогэн. „Мо тугай политический строй?“ — манын йодмашлан, — Тидэ стачкэ, забастовко дэнэ молат, — манын вашмутым пуэдэн. Тыгай кружок-шамычым йатыр муаш лийэш.

Мэ тидэ йонгылыш-шамычым пытараш пийжына.

Николайэв М. Н.

Райкомолын политучобо
отдел вуйлатышыжэ.

ПЛЭНУМЫН ПУНЧАЛЖЫМ НАЧАР ШУКТАТ

ВЛКСМ Центральный Комитет V-шэ пленум шкэ пунчалыштыжэ комсомолэц-шамыч, тугак беспартийнэ молодеж коклашты идэйно-воспитательный пашам тун гычак сайэмаш ончыктэн ыльэ. Но Кукнур йал совет, „1 май“ колхоз пэлэнсэ (Шернур район) пэрвичный комсомольский организаций шкэ пашаштыжэ V-шэ пленумын пунчалжым илышым пэш начарын пуртэн шога.

Чын, беспартийнэ молодежым комсомол радамыш шупшмаштэ ик мынар паша ышталтын. 1937 ийыштэ 5 комсомолэц вэлэ ыльэ гын, 1938 ийыштэ 4 молодежым комсомолыш пуртымо. А вэт колхозышто пашам стахановла ыштышэ, ончыл рвэзе-удыр-шамыч 20 утла улыт. Удыр-шамыч коклашты нимогай массовый паша ок кай, садланак комсомолыш улыжат ик удырым вэлэ пуртымо.

КОМСОМОЛЬСКИЙ ОРГАНИЗАЦИЙ ПАШАМ САЙЫН ЫШТА

Шернур педучилищэ пэлэнсэ комсомол организацийыштэ пэрвой кварталыштэ 47 комсомолэц вэлэ ыльэ. Массово-воспитательный пашам ыштымэ дэнэ комсомол организаций эрэк кушкын шога. Кызыт комсомол радамыштэ 121 йэн шотлалтэш.

Тунэмаш шамыч коклашты воспитательный пашам ыштымэ дэнэ тунэмашым качествыжат сайэмаш. Кокымшо чырыкыштэ комсомолэц-шамыч коклашты начар от-меткэ 5,94 процент ыльэ гын, кумышо чырыкыштэ 1,17 процент гына кодын. Комсомолэц-шамыч нылымшэ чырыкыштэ начар от-меткым пытараш кучедалыт.

Комсомол комитет да ту-

Комсомольский организа-тор Ахманов Кузма комсомол пашам сай шындаш ок тыршэ. Посна комсомолэц-шамыч комсомол илыш дэч йоршын коранынт. Тэвэ Четкарэв Григорий ик ий члэнский взосым тунэн огыл, политучобыш, погынымашкэ ок кошт. Тыгак Четкарэв Илья ик ий ончычак комсомол билэтым йомдарэн, члэнский взосым ик ий лийэш тунэн огыл. Пэрвичный комсомольский организаций нинэ комсомолэц-шамычын йордым койшышт нэргэн ончэн налын огыл.

Политучобо 29 март дэч вара ик канат лийын огыл. 1938 ийыштэ 4 заньатийым вэлэ эртарэн. Политучобо эртараш нимогай күлэш литератур укэ, комсомолэц-шамыч политшколыш нимогай конспект дэч посна коштыт. Пропагандист Вознесенский шкэжат политучобыш конспект ыштыдэ, йамдылалтдэ коштэш.

дын сэкратарьжэ Грэзин И. Йолташ кажнэ комсомолэц-шамыч тунэмашым эскэрэн да почэш кодшылан полшэн шога.

Кокымшо чырыкыштэ Ишо классыштэ тунэмаш Бакулинын 7 начар отметкыжэ ыльэ. Кызыт тудын начар отметкыжэ иктат кодын огыл. Тыгак Нагорских Мариан 10 начар отметкыжэ ыльэ. Кызыт чыла начар отметкым пытарэн, сай тунэмаш тугалын. Шукертэ огыл комсомол радамыш пураш йодмашым пуэн.

Комсомол организаций полшымо дэнэ тунэмаш-шамыч коклашты хулиганитлымашым, бытовой раз-ложиталтмашым пытары-мэ.

Комсомол озанлыкым сайшындымэ огыл. Дэла-шамыч ургыдэ кийат. Члэнский взнос погымашым нигузэчат палаш ок лий. Учотный картычкэ чылаштын укэ. Угыч пуршо-шамыч чыланат картычкыдымэ улыт. Организаций гыч кайшэ - шамыч учот гыч сниматлалтын огытыл. Тэвэ Кинулов В. А. 1937 ий ноябрь тылзыштак Свердловскыш производствыш кайэн, учотно картычкыжэ кызытат кийа, Тэрэхов Аркадий Йошкар Армийыш кайэн, учот гыч сниматлалт кайэн огыл.

Шернур ВЛКСМ райком тидэ комсомол организацийыш нимогай полшым пуэн огыл. „1 май“ пэрвичный комсомол организацийыш райкомол пашайэн-шамыч ик канат толын огытыл. Сандэнэ райкомол „1 май“ пэрвичный комсомол организацийыштэ кунар комсомолэц уло, раш ок шинчэ. Май.

Комсомол-шамыч политикым тунэмаштэ мола тунэмаш - шамыч коклашты примырым ончыктат. Тэвэ Вэршинин, Мошкин, Новосолов йолташымт Ленинын, Сталинын трудыштым тунэмаш. Политучобо дэнэ 7 кружокым организаватлымэ. Тужэч ныл кружокшо ВКП(б) историйым тунэмаш. Комсомолэц-шамыч Соколов, Щербиков, Гусьев, молат политучобыш сай йамдылалтын толыт.

Но алыэ школышто шуко ситыдымаш уло. Посна комсомолэц-шамыч политучобылан начар йамдылалтыт. Комсомол комитетлан чыла ситыдымашым пытараш пийжман.

С. Г. Алгайэв.

РАЙКОМОЛ
МОНДЭН

Йошкар-Ола райкомол пэрвичный комсомольский организаций-шамычлан эрэк полшым пуашлан 25 внештатный инструкторым ойырэн ыльэ. Но нуно пэрвичный организаватлэжэ лектынат ончэн огытыл.

Мола нуно пэрвичный организаватлэжэ пашам огыт ыштэ?

Тыштэ эн ончыч райкомол да тудын сэкратарьжэ Желонкин йолташ титакан. Райкомол нунылан нимогай полшым, указанийым пуэн огыл. Адак пэрвичный организаций-шамычым нунылан пэгыдемдэн огыл. Садлан нуно могай организаватлэжэ пашам ышташ огыт палэ. А райкомол нуным мондэн да йешартышыжлан шукужым йомдарэн.

Смирнов В. Ф.

МОЛОДЬОЖ КОКЛАШТЭ
ПАШАМ ОГЫТ ЫШТЭ

„Чодра химик“ промколхоз пэлэнсэ комсомол организацийыштэ (Звенига район) нэсойузынй молодеж коклашты политиком-воспитательный пашам огыт ыштэ. Садланак март тылзыштэ ик йэнгымат комсомол радамыш пуртымо огыл. Комитет сэкратарь Карпов йолташ молодеж коклашты пашам ок ыштэ.

А. Ф. Чапайэв.

ПОЛИТУЧОБО
ОК ЭРТАРАЛТ

Калинин лумэш колхоз пэлэнсэ комсомол организацийысэ политшкол (Оршанкэ район) лумжылан гына шотлалтэш. Пропагандист Сидельников йолташ тэний чылажат кок кана вэлэ заньатым эртарэн.

В. Т. Йамбаков.

ПЭРВОЙ МАЙ ПАЙРЭМ

(ИСТОРИЧЕСКИЙ СПРАВКЭ)

Пэрвой май кэчын пролетарский демонстраций-шамыч пэрвойак Америкын Союединьонный штатлаштыжэ 1886 ийыштэ шемэр-шамычын 8 часан паша кэчэ вэрч кучедалмэ лозунгышт дэнэ организаватлалтын. Тидэ кэчын всеобщий стачкэ пүтынэ элым авалтэн. 600 тужэм пашазэ-шамыч бастоватлыман Чикаго олашты, полиций демонстрацийыштэ участвоватлышэ-шамычлан вүран расправым ыштэн.

Американский паша федераций (профсоюз - шамычым ушымаш) чикагский пашазэ-шамычын героизмштым палэмдэн, кажнэ ийын пэрвой май кэчэ капиталист-шамыч ваштарэш кучедалмэ лозунг дэнэ пашазэ-шамычын демонстрацийыштым ышташ рэшитлэн.

1889 ийыштэ Кокымшо Интернационалын пэрвой конгрессшэ, К. М а р к с ы н

ученикшэ—Поль Лафаргын предложеныжэ почэш, 1 майым пролетариатын вийжым бойэвой ончымаш кэчылан, международный пролетарский солидарность кэчылан шотлаш рэшэным приниматлэн.

Кокымшо интернационалсэ предател-шамыч пытартыш вэлэш 1 май кэчын революционно пролетарский выступлэнь-шамычын вийжым иземдаш тдчышт гынат, пэрвоймайский демонстраций-шамыч утларак куатлэ гына лийынт. Нуно Йэвропын да Америкын олашт дэн промышлэный центрлаштым эрэ утларак да утларак авалтэныт.

Кугыжан Россияшты пэрвой май кэчын пашазэ-шамычын забастовкышт пэрвой гана 1890 ийыштэ, тунам эшэ Российский империин составышкыжэ пуршо, Варшавыштэ лийын. Тушто пэрвоймайский за-

бастовко вэс ийынжат лийын. 1892 ий 1 майыштэ Пэтербургышто, Тулашты, Вильныштэ да Лодзыштэ пашазэ-шамыч станокыштым демонстративнэ кудалтэныт да урэмш лектыныт. 1892 ий 1 май кэчын йатыр пэтербургский предпратийлашты В. И. Ленин организаватлымэ „Пашазэ классым утарышаш вэрч кучедалмэ ушэмын“ пэрвоймайский прокламацийжэ шаралтын ыльэ.

Пэрвоймайский выступлэнь-шамыч ваштарэш кугыжан правительствэ чарныдэ кучедалын. Тугэ гынат, пэрвоймайский забастовко дэн демонстраций-шамыч кажнэ ийын кумдан шарлэныт. Тидэ пролетариатын политический сознательностьшо кушым снычкытэн. Тифлисыштэ, тушто партийный организаций вуйлатымашты Сталин йолташ шогэн, 1901 ийыштэ пэрвоймайский демонстрацийыштэ 5000 нарэ пашазэ участвоватлэн.

Пэрвоймайский демонстра-

ций-шамыч 1902, 1903 да 1904 ийыштэ эшэат утларак организаваный да внушатлышэ ыльыч.

„Пэрвой май пайрэм мэмнан дэк тужэм дэнэ у борец-шамычым савырыжэ да чыла калыкын эрыкшэ вэрч, чыла шемэр калыкым капиталын гнётшо дэч утарышаш вэрч кугу кучедалмаш мэмнан вийым кок пачаш шукэмдыжэ!“). Тыгэ В. И. Ленин, 1904 ийыштэ пэрвоймайский листовкэш возэн.

1905 ий 1 майыштэ Россиян 187 олаштыжэ демонстраций дэн забастовко-шамыч „Самодержавийым долой“ лозунг дэнэ эртэн.

1912 ийыштэ пашазэ-шамычым лэнский луймаш дэч вара пэрвоймайский забастовкышто Россиян пэл миллион нарэ пашазыжэ участвоватлэн. Тунам 1 майлан йамдылалтмашым личнэ Сталин йолташ вуйлатэн. 1914 ий 1 майыштэ за-

*) В. И. Ленин—сочинэнь-шамыч. XXX том, 77 стр.

бастовко дэн демонстраций лийдыман Россиян ник промышлэный центржэат укэ ыльэ.

Империалистический сарийлашты Россиян да Западный Йэвропын пашазэ-классшэ бойэвой пэрвоймайский выступлэнь ыштымашым чарнэн огыл.

1917 ийыштэ 1 майым Россияшты свободно пайрэмлэныт. Демонстрацийыштэ пашазэ-шамычын пэрвоймайский знамьылаштыштыгай большевистский лозунг-шамыч койыныт: „Чыла власть советлан!“, „Министр-капиталист - шамычым долой!“, „Вийан лийжэ туньамбалсэ революций!“). Демонстрант-шамыч 8 часан паша кэчым да помешик мландым крестьянствылан пуаш трэбоватлэныт. Большевистский правдан ончыл стачкажэ „чыла капиталистический стройлан мучашым ыштымашкэ шумэш чарныдэ кучедалаш“ ужын.

(Мучаш 4-шэ могырышто)

ЧАПЛЫН ЫШТЫШАШ КУГУ ПАША

Тэний 19 апрельшты ССССР Совнарком дэн ВКП(б) Цэнтральный Комитет „Колхозла гыч колхозник-шамычым лукмашым чарымэ нэргэн“, „Колхоз-шамычын доходыштым йонгылыш пайлымэ нэргэн“ да „Йэдиноличнэ озанлык-шамыч шотышто налогын, да моло обазателствэ нэргэн“ пунчал-шамычым луктыныт. Нинэ пунчал-шамычым цэнтральный пэчатлашты 20 апрельшты, мэмнан республик пэчатлашты—„Марий Коммун“ дэн „Марийская правда“ газетлашты 21 апрельшты опубликоватлымэ.

СССР Совнарком дэн ВКП(б) ЦК лукмо нинэ пунчал-шамыч колхозный стройым адакат чот пэнгьдэмдаш, колхозник-шамычын ылышыштым эшэ уланым да культурный ышташ кумда корным ончыктат. Тыгакак нинэ пунчал-шамыч колхоз строительствышты вредительствын кодшыжым вашкэ пытараш, социалистический собственостым аралаш да революционный законностьым ончыкыжымат пэнгьдэмдаш практический корным ончыктат. Нинэ исторический пунчал-шамыч колхозник-шамычын праваштым эшэ утларак пэнгьдэмдат.

Альэ мартэн иктаж могай амал дэнэ, колхозникын судьбажэ нэргэн шоналтыдэ колхоз гыч лукмаш факт-шамыч лийэдэныт. ...Колхоз гыч лукмаш колхоз гыч лукмо-шамыч коклашты нэдовольствым, шыдэшкымашым искусствэннэ луктэш, шуко колхозник-шамычын колхозышто положэныштылан ушаныдымашым луктэш. Тидыжэ калык тушман-шамычлан полшыдэ огэш кэрт“, (СССР Совнарком дэн ВКП(б) ЦК-ын пунчалышт гыч).

Кэч могай амал дэнэ колхоз-шамыч чисткэ эртарымым, йэш гыч ик члэнын государственнэ предпратийыш ик жаплан, альэ постояннэ пашашкэ каймэ амал дэнэ колхозник йэшин члэнжэ-шамычым колхозла гыч луктэдымашым СССР Совнарком дэн ВКП(б) ЦК чарэныт. Тыгакак колхозын көргө илыш пудыртымо амал дэнэ колхоз гыч луктэдымашым чарымэ. Тидэ пунчалым пудыртымылан титакан-шамыч уголовный преступник сэмын шотлалтын судыш пуалтыт.

СССР Совнарком дэн ВКП(б) ЦК колхозын чумыр окса доходош гыч 60-70 процент оксажым колхозник-шамычлан трудо-дэнь почэш пайлаш кустат. Нэдэлимый фондышко 10 процент дэч шукым огыл ойыраш кустымбэ.

Партий дэн правительствэ колхоз стройым пэнгьдэмдаш, колхозник-шамычым адакат утларак уланым да культурным ышташ кэчэ йэда тыршат. Тэвэ тидэ тыршымашым, СССР Совнарком дэн ВКП(б) ЦК-ын пунчалжым колхоз массылан, йэдиноличник-шамычлан кумдан умландараш күлэш. Тидэ умландарымаш пашам ыштымашты Ленинский комсомол, партийнэ организаций дэн Совет орган-шамычлан активнэ полшаш обэзан. Кызыт шошо ага годым пасулашты, бригадылашты умландарымашым ыштыман.

СССР Совнарком дэн ВКП(б) ЦК-ын нинэ пунчал-шамычым пудырташ, ылышыш пуртымашым чараклаш тыршышэ-шамычлан пэнгьдэ отпорым пуман. Пунчал-шамычым чаплын шуктышаш вэрч кучэдалаш—Ленинский комсомол-ынат кугу пашажэ лийын шога.

ПЭРВОЙ МАЙ ПАЙРЭМ

МУЧАШ

1918 ийышты Российский пролетариат 1 май кэчым господствуйущий, сэгышэ-класс сэмын пайрэмлэн. Тидэ кэчышты Октябрынь кучэдал налмыжым аралышэ—Йошкар Армиин пэрвой парадшым эртарымэ.

Ий гыч ийын пэрвомайский пайрэм мэмнан дэнэ волгыдырак да вэселарак эрта. Ленин-Сталин партий йыр чак шогымыжым демонстривоватлэн, эрыкан советский калык социализм элын куатшым да обороноспособностьшым пэнгьдэмдышаш вэрч нойыдэ пашам ышта.

СССР-ын шэмэржэ-шамыч йывыртымашан пэрвой май кэчын Коммунистический Интернационал-лан чын улмым да чыла

туньасэ угнэтьонный да эксплуатироватлалтышэ калыкшэ-шамыч дэнэ международный солидарностьым демонстривоватлат.

Чыла капиталистический эллашты пашазэ классым угнэталышэ-шамыч ваштарэш, айдем тукумын эн осал тушманжэ-шамыч—фашизм да тудын нэна-вистный агентшэ шамыч—троцкистско-бухаринский шпион-шамыч ваштарэш калык шыдын куатлэ толкынжо кушкын толэш.

Пэрвомайский демонстраций-шамычын чэвэр знамьылаштышты туньамбалсэ калыкын шүдэ йылышты дэнэ социалистический революцийын вашталтдымэ лозунгшо йорыдэ йула: „Чыла эллашэ пролетарий-шамыч, ушныза!“.

Самырык удрамыш кадр- шамыч

Хлэбниково МТС пелэнсэ тракторно курс гоч (Марий-Турек) 13 удыр тунэмын лэктыч. Тэвий нуно пэрвой кана тракторыш шинчын, колхоз пасум куралаш тунгалыт. Тунэмшэ-шамыч кокла гыч Пушкарёва, А. Дёмина, Черных, Дорофейёва отличнэ да хорошо дэнэ тунэм пытарэныт. Трактористка-шамыч чыланат паша качеством сайемдаш, обазательствым налыныт.

Кызыт нунын кокла гыч Дёминам, Дорофейёвам, Черным, Пушкарёвым, Тымбайёвам комсомол радамаш пуртымо.

Фавстов М.

Примэрный обществэнник

Чиркэ пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ Фролов Саньш (Пектубай район) кумышо чырыкышты 12 отличнэ да 5 хорошо отмэткым налын. Фролов кызыт 7-шэ классышты тунэмш. Шукэртэ огыл тудым сайын тунэммыжлан да обществэннэ пашам активнын ыштымыжлан комсомол радамаш пуртымо. Фролов Саньш пырдыж газет редактор. Газетым жапыштыжэ луктын шога. Сай тунэммыжлан, шуко кана премийым налын. Шукэртэ огыл тувыр да тунэмшаш арвэр дэнэ премироватлымэ.

— Нылымышэ чырыкым отличнэ отмэткэ дэнэ тунэм пытараш шонэм, Чиркэ пэлэ кыдалаш школым похвальный грамота дэнэ тунэм лекташ кучэдалаш, манэш Фролов Саньш. Ф. Арсений.

Кум тылзэ жапышты пионьэрский сбор лийын огыл

Кужмарий пэлэ кыдалаш школышто (Ронго район) пионьэр пашам огыл аклэ. Ынде кум тылзат эртыш, альат пионьэрский сборэ-таралтын огыл. Пионьэр вожатый Рыбаков М. пиньэрский сборым эртараш огэшат шоналтэ.

Пионьэр-шамыч сборым погаш йодытат Рыбаков: „сборым тачэ огына ыштэ, айда кайза“, вэлэ манэш.

Пионьэр-шамыч коклашты воспитательный пашам ыштыдымэ дэнэ хулиганствэ, карт дэнэ модмаш шарлэн.

Райкомолан Кужмарий пэлэ кыдалаш школышто пионьэр пашам ышташ полшыман.

Козырёва М.

Комсомолын 20-шо идалыкшэ вашэш

СТАХАНОВСКИЙ ДВИЖЭНИИЫМ ВУИЛАТЫМАН

ВЛКСМ ЦК сэкратарь Косарэв йолташ 1938 ий 7 январьшты ВЛКСМ ЦК-шты самырык стахановец-шамыч совещанышты „стахановский движэнийым умбакыжым шарымаш—шукыжым комсомолын самырык пашазэ-шамыч коклашты пашам чын ыштымашыж гыч зависитла. Тидым комсомольский пашайэн-шамыч, комсомольский руководитель-шамыч умлышаш улыт“... манын ойлен.

Тидым комсомольский пашайэн-шамычлан сайын палэн шогыман да производствылашты молодьож-шамычын стахановский движэнийыштым күлэш сэмын вуйлатыман. Тэвэ тидым Лопатинский дрэвкомбинатысэ комсомольский комитет күлэшын умлэн налын огыл. Садланак цэхлашты стахановский движэнийым шарэн колтымашым огэш вуйлатэ.

Тидэ комбинатышты стахановский метод дэнэ пашам ышташ чыла йён уло, но тудым организоватлаш да вуйлаташ гына күлэш. Тэвэ пёрт ыштымэ цэхышты (домцэх) молодьож кокла гыч 20 стахановец шотлалтэш. Нунын кокла гыч 4 йэнжэ комсомолэц. Нинэ стахановец-шамычлан пашам ончыкыжымат эшэ вийан ышташышты могай условиям ыштымэ, нунылан пашаштышты могай полыш күлэш, нунын тунэм-машыштым, культурно канымашыштым кузэ организоватлымэ комсомольский

комитет огэш палэ. Комсомольский комитет члэн-шамыч да комитет сэкратарь Лэбэдэв йолташ самырык стахановец-шамычын ылышышты дэнэ огыл интерэсоватлэ. Тидат вэлэ огыл комитет комбинатышты чыла комсомолэц-стахановец-шамычым огэш палэ. Тэвэ тидэ чылажат комсомольский комитетын стахановский движэний вуйлатыдымыжым ончыкта.

Стахановец дэн ударник-шамыч коклашты техник тунэммашымат ситышын организоватлымэ огыл. Общеобразовательный школыш мыньар самырык стахановец, комсомолэц-шамыч коштымат комитет огэш палэ.

1938 ий октябрь тылышты Ленинский комсомолын 20 ийжэ тэмэш. Тидэ чаплэ идалыкым мэ кугу сэгымаш дэнэ вашлийшашлык улына. Комсомолын чаплэ идалыкшэ вашэш чыла предпратийласэ, колхозласэ молодьожын стахановский движэний дэн соцсорэвнований шарымашыштым күлэш сэмын вуйлатыман. Тидын дэнэ пырляк самырык стахановец-шамычлан шкэныштын техникышты тунэмашыштым вийандаш, общеобразованьё шинчымашыштым кугэмдаш эрэк полшэн шогаш күлэш.

Тэвэ нинэ-шамычым сэгымаш дэнэ ыштэн шогаш Лопатинский дрэвкомбинатысэ комсомольский организацият обэзан.

И. Музуров.

ОСОАВИАХИМ РАЙСОВЭТЫН ПАШАЖЫМ САИЭМДЫМАН

Ронго районушто шуко колхоз пэлэн осоавиахим организацийым почмо. Нинэ организациылашты утларакшым колхозный молодьож шога. Колхозный молодьожын войэннэ пашалан тунэмаш интерэсыжэ кугу.

Тугэ гынат, осоавиахим райсовет молодьожын интерэсыжым, тудын йодмыжым шуктэн ок шога. „Якорь“, „Ужара“, „Йошкар кугэнэр“, „Вийан пашам“ колхозлашты [осоавиахим организаций лумжылан гына шотлалтыт. Райсовет нинэ организаций-шамычлан нимогай полшымат ок пу.]

Райсовет председателъ Долгирев кабинетыштыжэ жапым эртараш.

Артёмийёв.

Тыгак Руйа-Сола пэлэ кыдалаш школышто шыжымак осоавиахим организацийым организоватлымэ. Осоавиахим организаций председателълан Степанов, варарак Петухов йолташмытым ойырымо ыльэ. Но нуно осоавиахим организацийым огыл вуйлатэ. Кызыт осоавиахим организацийым вуйлатышэ иктат уке. Осоавиахим райсовет дэч мэ осоавиахим организацийлан полшаш йодына.

Загайнов М.

КОМСОМОЛЫШ ПУРАТ

„1 май“, Петровский лум. да „Кушнур“ колхозысо молодьож-шамычын погыны-машэшышты (Йошкар-Ола район) ВЛКСМ ЦК V пленумын рэшэний-шамычшым лончылэн налмэкэ, молодьож-шамычын комсомолыш пураш шонымашышты кугун кушко. Тэвэ

„1 май“ колхоз гыч 9 молодьож, Петровский лумэш колхоз гыч 5 йэн, „Кушнур“ колхозысо молодьож гыч 9 йэн комсомолыш пурэныт.

Ал. Фурзиков.

Отв. редактор—
Г. М. ЭРСКИЙ.